

Ревизија учинка "Управљање ресурсима основних школа"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је провела ревизију учинка под називом "Управљање ресурсима основних школа". Основни циљ ове ревизије јесте давање одговора на питање да ли је управљање ресурсима и мрежом основних школа ефикасно и засновано на принципима доступности и једнаких услова за рад и учење.

Налази ове ревизије показују да у управљању ресурсима основних школа није остварен могући ниво ефикасности и уједначености у условима и стандарду за све ученике.

Одлучивање о мрежи школа није заснивано на претходно дефинисаним јасним критеријима, усаглашенима са јединицама локалне самоуправе као предлагачима мреже. Покретање великог броја промјена статуса школа кроз поступке рационализације, уз ангажовање значајних ресурса и предузиманих активности, резултирало је ниским степеном реализације. Иако су у оквиру приједлога промјена статуса подједнако биле заступљене и јавне основне школе као установе и њихове подручне школе, реализоване промјене су се односиле само на подручне школе, претежно петоразредне.

У покретању поступака рационализације мреже основних школа Министарство просвјете и културе кључне аргументе заснива само на упоредној анализи трошкова за подручна одјељења, а не на свеобухватној упоредној анализи укупних трошкова јавних основних школа. Посљедица тога јесу промјене статуса подручних школа извршене у јавним основним школама које су као установа у цјелини имале релативно ниске трошкове по одјељењу а изостала је промјена у јавним основним школама које су имале релативно високе трошкове по одјељењу. Разлике у трошковима по одјељењу између школа износиле су и до 50% или до 16 хиљада годишње. Ове су разлике у највећој мјери посљедица неравномјерног и нерационалног распореда школа и вишеструких разлика у броју јавних основних школа у оквиру група јединица локалне самоуправе са подједнаким бројем ученика и сличним географским карактеристикама.

Извршене промјене у мрежи школа кроз поступке рационализације су имале значајан утицај на степен доступности и уједначености услова за образовање ученика тих школа, посебно изражених кроз превоз. Са друге то није резултирало смањењем просјечних трошкова по одјељењу или по ученику ни смањењем присутних разлика између школа у овом показатељу. Уз смањење броја одјељења за 9%, маса плата је смањена за 5% а то је резултирало порастом просјечних трошкова по одјељењу за 4% и истовременим повећањем висине разлике ових трошкова између школа.

Буџетски оквир за основно образовање није по свим позицијама правовремено распоређиван на јавне основне школе ни презентован свим школама. Одобрена средства јавним основним школама на име материјалних трошкова исказивана су само у укупном збиру тих трошкова а не и за сваку групу, адекватно усвојеном буџету. Ситуација знатно већих захтјева од одобрених износа, а без дефинисања приоритета, је представљала простор за могуће ненамјенско трошење и нејасну одговорност за прекорачења појединих позиција.

Између школа постоје високе разлике у стању сталне имовине и опреме, што потврђују и захтјеви школа за средствима за инвестиције кроз годишње програме рада. Министарство није вршило правовремену анализу ових захтјева ни утврђивало листу приоритета за распоред одобрених 400 хиљада КМ годишње.

Право на организовани превоз за ученике који станују на удаљености од школе већој од четири километра у оквиру уписног подручја, имао је сваки пети ученик или око 20% укупног броја ученика. Између јавних основних школа су постојале разлике у релативном броју ученика који путују, у дијелу школа путовало је и до 70% ученика. За потребе осигурања законских права ученика на бесплатан превоз Министарство просвјете и културе није располагало релевантним информацијама за ефикасно буџетско планирање. Није остварен потребан ниво координације између Министарства просвјете и културе, јединица локалне самоуправе и школа у осигурању превоза ученика због чега он није увијек био адекватан и на нивоу дефинисаних стандарда. Дијелу ученика није био осигуран бесплатан превоз, а непокривени дио цијене мјесечне карте био је различит и кретао се и до 75 КМ. Значајан дио јединица локалне самоуправе је суфинансирао превоз ученика, на различите начине и без координације са Министарством просвјете и културе.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске у извјештају о ревизији учинка нуди препоруке за промјене које требају учинити субјекти у оквиру својих надлежности и тако осигурати ефикасно управљање ресурсима основних школа, засновано на принципима доступности и једнаких услова за све ученике.

[Комплетан извјештај](#) ревизије учинка је доступан на интернет страници Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске.